

Ο ΦΙΛΟΣ

Τ Π Σ

ΝΕΟΛΑΙΑΣ,

ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΜΗΝΙΑΙΟΝ.

ΤΟΜΟΣ Γ΄.

Τεύχος Η΄.

Ζάκυνθος 1859.

Ὀκτώβριος.

Ἐκ τοῦ Ἐγχειριδίου περὶ Χριστιανικῆς ἠθοποιήσεως τῆς Ἑλληνικῆς φυλῆς, πονήματος Α. Κ. Παππαζαφειροπούλου, ἀνεκδότου εἰσέτι

Κεφάλαιον Τρίτον Ἀ. Βιβλίου

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗΣ ΗΘΙΚΗΣ.

Εἰς τοὺς τέσσαρας προηγουμένους §. πραγματεύεται περὶ τῆς Χριστιανικῆς ἠθικῆς κατὰ τὰς παραγγελίας τοῦ Κυρίου μας Ἰησοῦ καὶ τῶν θείων αὐτοῦ Ἀποστόλων.

§. ε. Ἐκ τῶν ὀλίγων τούτων βλέπομεν ὅτι τὰ παραγγέλματα τῆς Χριστιανικῆς ἠθικῆς, ἀπευθυνόμενα κυρίως εἰς τὴν καρδίαν, σκοπὸν ἔχουσι τὴν μόρφωσιν τοῦ ἀνθρωπίνου βίου, διὰ τῆς ἐξευγενίσεως τῶν ψυχικῶν ἡμῶν δυνάμεων. Πολέμια τοῦ ὕλισμοῦ, τῶν διεφθαρμένων κλίσεων καὶ αὐτῶν τῶν κατὰ διάνοιαν κακῶν λογισμῶν, διδάσκουσι πῶς δύναται νὰ καταδαμασθῇ ἡ θλίψις καὶ ἡ ἁμαρτία, τὸ κληροδότημα τῆς παρακοῆς, ἡ πηγὴ τοῦ μολυσμοῦ τῆς ψυχῆς, καὶ τοῦ ἐξουδενισμοῦ τοῦ βίου, καὶ πῶς δύναται ὁ ἄνθρωπος ν' ἀποκατασταθῇ ὅποιος ἀπ' ἀρχῆς ἐπλάσθη, ἥτοι νὰ ἐξομοιωθῇ καὶ ἐνωθῇ μετὸν Θεόν. Πλεῖστα πάθη τὰ ὅποια ἡ διδασκαλία τῶν πρὸ Χριστοῦ ἠθικολόγων, ἀπεδέχτο καὶ ἐδίδασκεν ὡς ὀρθὰ καὶ ὠφέλιμα, ὡς τὴν φιλοδοξίαν, τὴν φιληδονίαν, τὴν φιλαυτίαν, τὴν φιλοπλουτίαν, τὴν ἐπίδειξιν, τὴν ματαιοφροσύνην, ἢ χριστιανικὴ ἠθικὴ οὐχὶ μόνον κα-

ταδικάζει, ἀλλ' ἀποδεικνύει αὐτὰ, ὡς πραγματικῶς εἶσιν, πηγὴν τῆς διαφθορᾶς τῆς ψυχῆς καὶ τῶν ἀσθενειῶν τοῦ σώματος. Πόσον θανατάσιος τῆ ἀληθείᾳ ἢ τοιαύτῃ ἠθικῇ! Ὁ θεὸς ἡμῶν διδάσκαλος, ὡς Θεὸς τέλειος καὶ ὡς σάρκα ἀνθρωπίνην ἐνδυθεὶς διὰ τὴν σῶσιν τὴν ἀνθρωπότητα τῆς προπατορικῆς ἀμαρτίας καὶ φέρῃ αὐτὴν εἰς τὴν ἀρχαίαν αὐτῆς κατοικίαν, διότι οὐδενὸς ἀνθρώπου θέλει τὴν ἀπώλειαν, διέβλεπεν ἐν τῇ πανσοφίᾳ αὐτοῦ, ὅτι πᾶν τὸ ἐναντίον τῆς ἠθικῆς, ἔστω καὶ κατὰ διάνοιαν, εἶναι κακία ἥτις παρακολουθεῖται ἀπὸ ἐτέρας, αἵτινες ἀργὰ ἢ ταχέως θέλουσι διαφθεῖρει τὸν ἄνθρωπον, ὅθεν προσέβαλε διὰ τῆς διδασκαλίας του ριζήδον τὴν κακίαν, ἐκμηδένησε προαιώνια συστήματα ἠθικὰ τὰ ὁποῖα ὡς ἔργα ἀνθρώπινα δὲν ἐπερείδοντο εἰς τὸ τέλειον καὶ εἰς τὸ ἀληθές, προσέφεραν εἰς τοὺς πιστεύοντες εἰς αὐτὸν τὴν ἀθανασίαν, μετὰ πολλῶν ἄλλων ἠθικῶν ὑλικῶν καὶ πνευματικῶν πλεονεκτημάτων, ἐπολέμησε τὴν διαίρεσιν τῶν πολιτῶν ἐνώπιον τῆς ἠθικῆς, θεωρήσας ὁμοίους τοὺς ἀρχοντας καὶ τοὺς ἀρχομένους, τοὺς ἐλευθέρους καὶ τοὺς δούλους, τοὺς πλουσίους καὶ τοὺς πένητας, τοὺς εὐγενεῖς καὶ τοὺς ἀγενεῖς, τοὺς ὠραίους καὶ τοὺς δυσμόρφους, διαφόρους δὲ μόνον κατὰ τὴν διαγωγὴν, μάλιστα δὲ ἐθεώρησε μείζονος ἀξίας τοὺς ἀρχομένους, τοὺς δούλους, τοὺς πένητας, τοὺς ἀγενεῖς καὶ δυσμόρφους, διὰ τὴν ἐκπαιδεύσασθαι αὐτοὺς ἀπὸ τῆς ἀδικίας ἣν ὑπέφερον ἀπὸ τοὺς ἠθικολόγους καὶ τὰς Κυβερνήσεις καὶ ἀπὸ τὰς συμφορὰς τῶν δι' αὐτοὺς μακαρίζει, ἐὰν ὑποφέρωσιν αὐτὰς ἀγωγῆς ἐν ὀνόματι αὐτοῦ, καὶ ἐν ὑπομονῇ, μακροθυμίᾳ καὶ ἀγάπῃ σφοδρῶς ἠπειλήσει τοὺς ἀρχοντας, ἐὰν κακῶς διοικῶσι τοὺς ἀρχομένους, τοὺς κυρίους ἐὰν περιφρονῶσι καὶ κακῶς μεταχειρίζονται τοὺς ὑπηρετάς των, τοὺς πλουσίους ἐὰν περιφρονῶσι τοὺς πτωχοὺς, ἐὰν δὲν ποιῶσιν ἐλεημοσύνας καὶ ἐὰν δὲν μεταχειρίζονται εὐαγγελικῶς τὸν πλοῦτον αὐτῶν, τοὺς εὐγενεῖς, ἐὰν θεωρῶσι τοὺς ἀγενεῖς κατωτέρους αὐτῶν καὶ οὐχὶ ὁμοίους καὶ περιπαίξωσιν αὐτοὺς καὶ προσβάλλωσιν ὀπωσθήποτε, τοὺς ὠραίους, ἐὰν ἐπεριδόμενοι εἰς τὴν ὠραιότητα αὐτῶν, περιγελῶσι τοὺς μὴ ὠραίους, κομπάζωσιν εἰς τὰ κάλλη των καὶ ἐναμβρύνονται εἰς τὰ θέλητρα τῶν κατήργησε τὴν δουλείαν καὶ ἐπέταξε τὴν ἰσότητά καὶ τὴν ἐλευθερίαν τῶν πολιτῶν ἐνώπιον τῆς κοινωνίας, διότι ὅλα τὰ μέλη αὐτῆς, ὡς πλάσματα θεῶν χειρῶν, εἶσιν ὅμοια καὶ ὁμοιοῦς καὶ ἀγάπης ἔχουσι χρεῖαν διὰ τὴν εὐδαιμονήσασθαι παρήγγειλε τέλος τοῖς ἀνθρώποις, ὅτι ἐὰν δὲν γίνωσιν ὡς τὰ παιδία, δηλαδὴ ἄθωοι, ἀγνοῖ καὶ ἄσπιλοι ἀμαρτίας, οὐκ εἰσελεύσονται εἰς τὴν βασιλείαν αὐτοῦ, ἐν ἣ τρία τινὰ κυρίως θέλητρα αἰώνια καὶ τόσον

θελητικὰ, ὅσον ἀνθρώπινος νοῦς δὲν δύναται ν' ἀντιληφθῆ, τοῖς ὑπεσχεθῆ, ἤτοι τὴν ἐποπτεῖαν τοῦ Θεοῦ, τὴν ἀληθῆ γνῶσιν παντὸς πράγματος καὶ τὴν ἐκλαμψιν τῆς ἀληθοῦς δόξης τοῦ ἀνεσπέρου φωτός.

ζ'. Ἡ χριστιανικὴ ἠθικὴ ὑπὸ τέσσαρας κυρίως μεγάλαις ἐπόψεσι, διακρίνεται ἀπὸ πᾶσαν ἄλλην παλαιάν ἢ νέαν ἠθικὴν. Ἀναγγέλλεται ὡς ἠθικὴ γενικὴ. Κηρύττει τὴν φυσικὴν ἰσότητά μετὰ τῶν ἀνθρώπων. Ἀντικαθιστᾷ εἰς ἀπάσας τὰς κοινωνικὰς σχέσεις τὴν ἀγάπην καὶ διδάσκει τὸ μεγαλύτερον σέβας εἰς τὴν ἀτομικὴν ἐλευθερίαν καὶ ὅλα τὰ τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως δικαιώματα, ἐνῶ πᾶσα ἐπομένη ἢ προηγούμενη ταύτης, κληρονομία οὐσα τοῦ ἔθνους τοῦ παράξαντος αὐτὴν, προνόμιον τῆς φυλῆς ἥτις παρήγαγεν αὐτὴν, καθιέρωνε καὶ καθιερῶν τὴν κατάθλιψιν τῶν λαῶν, συνέσφιγγε καὶ σφίγγει τὰς ἀλύτους τοῦ δούλου, δικαιώνει καὶ διαιώνίζει τὸν κατὰ τοῦ ἄλλοδαποῦ πόλεμον, ἐξουθενεῖ καὶ ἐξουθενίζει τὴν γυναῖκα καὶ ἐγκατέλειπε καὶ ἐγκαταλίπει τὰ τέκνα ἔρμαιον τῶν ἀνιθῆκων καὶ κακοζήλων πατέρων· ἐπερείδεται δηλαδὴ εἰς τὸ μῖσος, τὴν ἐκδίκησιν καὶ τὴν δεσποτείαν, ἐπὶ τῶν τριῶν τούτων ἀξιομάτων, τὰ ὁποῖα διαίρουσιν, ἀντὶ τὴν ἐνώσωσι τοὺς ἀνθρώπους· ὡς πόσον ὁ χαρακτὴρ τῆς γενικότητος, τῆς ἀγάπης καὶ τῆς συγγνώμης τῆς χριστιανικῆς ἠθικῆς εἶναι ἐπὶ πολὺ ἀνώτερος τοῦ χαρακτῆρος πάσης ἄλλης ἠθικῆς. Ὁ χαρακτὴρ οὗτος ἅμα ἀνεφάνη ἀνεδείξε τὰ μεγάλα αὐτοῦ κατορθώματα, διότι οἱ μὲν μαθηταὶ τοῦ Ἰησοῦ δὲν περιόρισαν τὸ κήρυγμα τοῦ Εὐαγγελίου, εἰς τούτον ἢ ἐκεῖνον τὸν λαόν, ἀλλ' εἰς πάντα τὰ ἔθνη, Ἰουδαῖος ἢ Ῥωμαῖος, Ἕλλην ἢ βάρβαρος, ἕκαστον μέλος τῆς ἀνθρωπίνης κοινωνίας, κηρύττεται ἀδελφὸς αὐτῶν, ὅλοι ἀνεξαιρέτως οἱ ἄνθρωποι γίνονται ἀντικείμενον τῶν μεριμνῶν αὐτῶν. Ὅλοι οἱ λαοὶ τὸν αὐτὸν Θεὸν διδάσκονται νὰ λατρεύωσιν, ὅλοι τὸ εὐαγγέλιον νὰ πιστεύωσιν, ὅλοι προτρέπονται νὰ ἀναμορφωθῶσι διὰ τῆς εἰς τὸν Κρανίου τόπον γενομένης μεγάλης ἐξιλεώσεως, ὅλοι τέλος πάντων παραγγέλλονται νὰ συνενωθῶσι διὰ παντὸς, ἀπολαμβάνοντες τ' αὐτὰ δικαιώματα, διατηροῦντες τ' αὐτὰ καθήκοντα. Πᾶσα πόλις ἐν ἣ τὸ εὐαγγέλιον ἐκπύχθη, παρίσταται παράδειγμα τῶν ἀποτελεσμάτων τῆς ἐπιβροχῆς του. Ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ παρήγαγεν ἀγάπην, ἐν Ἀθήναις ταπεινοφοροσύνην, ἐν Κορίνθῳ ἀγναίαν καὶ ἐν Ῥώμῃ φιλανθρωπίαν, ἐκαθάρισε δὲ ἀπὸ αἵμα ἀνθρώπινον τὸ αὐτοκρατορικὸν ἀμυθίατρον καὶ ἀπέδειξε τὸν Ῥωμαϊκὸν πολιτισμὸν, σκαιὸν καὶ βάρβαρον. Πάντες δὲ οἱ μετὰ τοὺς ἀγίους Ἀποστόλους θεῖοι πατέρες καὶ διάδοχοι, διὰ τῶν λόγων αὐτῶν καὶ παραδειγμάτων, διετράνωσαν πανταχοῦ τῆς γῆς τὰ θεῖα ταῦτα τῆς χριστιανικῆς ἠθικῆς ἀξιώματα, μὴ φεισθέν-

τες οὔτε τοῦ αἵματος, οὔτε τῆς περιουσίας αὐτῶν καὶ μὴ δελεασθέντες ἀπὸ τινῶν τῶν ἀνθρωπίνων δωρεῶν. Ἐκ τῆς τοιαύτης διδασκαλίας παρήχθη ἡ ἐξῆς σοβαροτάτη πολιτικὴ ἀρχή· «Καθὼς ὄλων τῶν ἔθνικῶν αἱ θρησκείαι ἀνασκευάζονται ἀπέναντι τῆς χριστιανικῆς, οὕτω καὶ ἅπαντα τὰ πολιτικὰ δικαιώματα, ἐπὶ τοσοῦτον ἀλλοπρόσαλλα μέχρι τοῦδε, πρέπει νὰ σχηματίσωσι νέαν ἠθικὴν ἐξ Ἰσοῦ δι' ὄλα τὰ ἔθνη μίαν καὶ τὴν αὐτὴν, ὡς μία καὶ ἡ αὐτὴ ἐστὶν ἡ ἀνθρώπινος φύσις.» Ἦτις ἀρχὴ εὔρεν ἐν μέρει τοὺς θειασῶτάς της καὶ ἔφερε τινὰ αἴσια ἀποτελέσματα ἐν τῇ κοινωνίᾳ. Ἡ γυνή, ἡ σὰρξ αὕτη τῆς σαρκὸς τοῦ ἀνδρὸς, δεσμευμένη ὑπὸ τὰς ἀλύσεις τῆς ψευδοῦς ἠθικῆς καὶ τῆς ἀποτροπαίου πολιτικῆς ἀπάντων τῶν ἀρχαίων ἔθνῶν, ἠλευθέρωθη ἀπὸ τὸν ἐπονεϊδιστὸν ζυγὸν τοῦ ἀνδρὸς καὶ ἐθεωρήθη ὅποια ἀληθῶς πρέπει νὰ θεωρῆται, δηλαδὴ ἡ δέσποινα τῆς οἰκίας, ἡ παρηγορία τοῦ πάσχοντος, τὸ θέλητρον τῆς οἰκιακῆς εἰρήνης, ἡ μήτηρ τοῦ ἀνθρωπίνου γένους, ὁ σύντροφος τοῦ Συζύγου. Ὁ υἱὸς ἀπέβαλε τὸν τρομερὸν ζυγὸν τῆς πατρικῆς ἐξουσίας, καὶ ἀπῆλαυσε τὰ δικαιώματα τὰ ὅποια ἡ φύσις καὶ ἡ ἀληθὴς ἠθικὴ τῶν παραχωρεῖ. Ὁ δούλος ἐκρήρθη ἴσος μὲ τὸν ἐλεύθερον, ἀπῆλαυσε ὄλα τὰ πολιτικὰ δικαιώματα, τὰ ὅποια οἱ νόμοι καὶ ἡ κοινωνία δωροῦσιν εἰς πάντα πολίτην καὶ διὰ τῆς νέας ἠθικῆς μετεμορφώθη τὴν καρδίαν ἣτις εἶχεν ἐξαχρειωθῆ ὀλοτελῶς ἐκ τῆς καταδυναστείας καὶ τῆς καταθλίψεως. «Ἔμμαι δούλος τοῦ αὐτοκράτορος, ἔλεγεν ὁ ἄγιος Ἰουλιανὸς εἰς τὸν ἀνακρίνοντα αὐτὸν δικαστὴν, ἀλλ' εἶμαι καὶ χριστιανὸς καὶ ἀπελεύθερος τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ.» Ἡ ἀληθὴς ἀγάπη ἣτις ἀπὸ τὴν παλαιὰν ἠθικὴν εἶχεν ἀποσκορακισθῆ, ἔφερε καρποὺς αμαράντου δόξης. Ἄγνωστα εἰς τὸν παλαιὸν κόσμον καταστήματα ἀνεγείρονται εἰς τε τὰς πόλεις, τὰς κώμας καὶ τὰς πεδιάδας, πρὸς ἀνακούφισιν τῆς πασχούσης ἀνθρωπότητος, ἀπειράριθμα κτίρια ἀνεικοδομοῦνται χάριν τοῦ περιηγητοῦ καὶ τοῦ νοσοῦντος, χάριν τοῦ γέροντος καὶ τοῦ ἀναπήρου, χάριν τοῦ ἐκθέτου καὶ τοῦ ὄρφανου, χάριν τοῦ ἐναρτέου καὶ πεπαιδευμένου. Ὅλαι αἱ τάξεις τοῦ λαοῦ συνδέονται εἰς τε τὰς θύρας τῶν Μονῶν καὶ εἰς τοὺς Νάρθηκας τῶν ναῶν οἱ μὲν διὰ νὰ καταβάλωσι τὸ περισσεῦον τοῦ πλοῦτου των, οἱ δὲ διὰ ν' ἀπολαμβάνωσι συνεχῆ βοθηήματα. Ἄπειροι χριστιανικῶν ἀρετῶν θειασῶται, συνεισφέρουσι καὶ τὴν τελευταίαν ἰκμάδα τοῦ βαλαντίου των διὰ τὴν ἠθικὴν, νοητικὴν καὶ ὑλικὴν πρόοδον τοῦ ἔθνους των. Τὸ πνεῦμα τῆς νέας ταύτης ἠθικῆς διέχυσε τὰ πρῶτα αὐτοῦ ἀγαθοεργήματα ἀφ' ἑνὸς εἰς τὸ ἐνδύτερον τῆς οἰκογενείας, ἐνθὺς πρότερον ἐβασίλευεν ὁ τρόμος καὶ ἡ καταθλίψις, διὰ τοῦτο αἱ

δεσμοὶ τοῦ αἵματος καὶ ἡ φυσικὴ φιλοστοργία ἐπληρώθησαν τρυφῆ· ρότητος, ἀφοσιώσεως, πραότητος καὶ ἀγαθότητος, ἀρετῶν ἀγνώστων πρὶν Χριστοῦ· καὶ ἀφ' ἑτέρου εἰς ὄλα τὰ ἐξωτερικὰ ἔργα τῆς πολιτικῆς κοινωνίας. Ἡ παιδεία καὶ αἱ τέχναι ἔλαβον διάφορον μορφὴν. Ἡ φιλοσοφία ὑπερῴωθη καὶ ἐξευγενίσθη καὶ βᾶσιν τῶν ἀξιωματῶν αὐτῆς καὶ μάλιστα τῶν ἠθικῶν ἔσχε τὸ Εὐαγγέλιον. Ἰπὸ τὴν θαυμασίαν ἐπιρροὴν αὐτῆς τῆς ἠθικῆς, λέγει ὁ Ἰερώνυμος, οἱ Ἀρμένιοι κατέθεσαν τὴν φαρέτραν των. Οἱ Οὔνοι ἔμαθον νὰ ψάλωσιν ὕμνους εἰς δόξαν Θεοῦ. Ἡ ψυχρὰ Σαυθία ἐθερμάνθη διὰ τῆς φλογὸς τῆς πίστεως καὶ οἱ στρατοὶ τῶν Γόθων συμπεριέφερον τὰς σκηνὰς των εἰς τοὺς ναοὺς τοῦ Ἰψίστου. Οἱ βάρβαροι Γερμανοὶ, Σάξωνες, Βοημοὶ προήχθησαν εἰς πεπολιτισμένα καὶ ἀγαθὰ ἔθνη· οἱ Δάνοι ἐλησμώνησαν τὰς πειρατικὰς των ἐξείς. Οἱ Σβέκοι καὶ οἱ Νορβεγοὶ ἐγένοντο φιλόφρονες καὶ ἐνάρετοι. Οἱ Ῥῶσοι καὶ Πολωνοὶ κατεσάθησαν ἔθνη κραταῖα. Οἱ Λιβονοὶ καὶ Πορτογάλλοι κατασρέψαντες τὰ εἰδωλά των καὶ πιστεύσαντες εἰς τὸν ἐσταυρωμένον ἐγένοντο κοινωνικώτατοι. Ἡ ἐλευθερία ἡ τόσον κακοζήλωτος ἐνεργουμένη ἀπὸ τ' ἀρχαῖα ἔθνη καὶ ἀπὸ τὰ νέα τὰ μὴ χριστιανικὰ, ἐδίδαξε καὶ διδάσκει τὸν ἄνθρωπον νὰ χαλιναγωγῆ τὰ πάθη αὐτοῦ, νὰ ὑπερασπίξῃ τὰ δικαιώματά του, νὰ συνδιαλλάτῃ τὴν ἀνάπτειν των συμπερόντων αὐτοῦ μὲ τὴν διατήρησιν τῆς κοινωνικῆς τάξεως. Αἱ νομοθεσίαι τέλος τῶν χριστιανικῶν ἔθνῶν ἀπέδειξαν ὅτι βᾶσιν τοῦλάχιστον τοῦ οἰκοδομήματος αὐτῶν, ἔσχον τὴν ἱεράν διδασκαλίαν τοῦ Ἰησοῦ· ὃ πόσον ὁμοῦ εὐτυχῆς ἤθελεν εἶσθαι ἡ ἀνθρωπότης, ἐὰν αἱ ἠθικαὶ αὐταὶ ἀρχαὶ ἄς ἔθεσεν ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ καὶ οἱ πρῶτοι νομοθέται τῆς τοῦ Χριστοῦ ἀπαγγελίας εἰς ἐνέργειαν διὰ τοῦ αἵματος αὐτῶν, τῶν θλίψεων, τῶν βασάνων καὶ τοῦ θανάτου των ἐγκολποῦντο καθ' ἅπασαν αὐτῶν τὴν σημασίαν καὶ τὴν ἰσχὴν ἀπὸ τοὺς Κυβερνῶντας· τὰ ἠθικὰ καὶ ὑλικά συμφέροντα τῶν χρηστεπονοῦμων λαῶν τῆς γῆς. Ὁ κώδῃξ ἐν ᾧ ταῦτα τὰ νοερὰ θαύματα ἤθελεν ἀποδειχθῆ περιγραφόμενα, ὁ κώδῃξ, ἐν ᾧ ὅλη τοῦ Εὐαγγελίου ἡ ἐπιρροὴ εἰς τὴν νομοθεσίαν ἤθελεν ἀναγνωρισθῆ καὶ βεβαιωθῆ, ὁ κώδῃξ ὅστις δὲν ἤθελε μείνει μόνον εἰς τὸν χάρτην γεγραμμένος, ἀλλ' ἤθελεν ἐφαρμοσθῆ, ὁ κώδῃξ οὗτος ἤθελεν εἶσθαι ἀναντιρρήτως, τὸ λαμπρότερον, πολιτικώτερον καὶ ὠφελιμώτερον σύγγραμμα τῆς ἀνθρωπίνης ἐπιστήμης. Ποῦ ὅμως οἱ συζητηταὶ τοῦ παρόντος αἰῶνος; Ποῦ οἱ μεγάλοι ἐκείνοι τῆς χριστιανισμῆς βασιλεῖς, Νομοθέται καὶ Μεγιστάνες, οἵτινες τόσον ὑπερῴωσαν τὴν οὐράνιον θρησκείαν μας; Ἠναγκάσθησαν ναί, ἐκ τῆς μεγάλης ἐπιρροῆς ἣν διέχυσεν ἐπὶ τῆς ἀνθρωπότητος ἡ χριστιανικὴ

ἠθικῇ, νὰ παραδεχθῶσιν εἰς τοὺς νεωτέρους χρόνους, οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς, οἵτινες καὶ νομοθετοῦν καὶ αἰρεσιάρχαι καὶ κύριοι ζωῆς καὶ θανάτου εἰσὶν, ἀρχὰς τινὰς αὐτῆς, τὰς ὁποίας, κομψεύμενοι, εἰς τοὺς κλασσικοὺς ἰδίως τῆς Εὐρώπης χάρτας διεγράψαν, ἀλλὰ τὰς ἀρχὰς ταύτας ὑπεδούλωσαν μᾶλλον εἰς τὰς ὀρεξεῖς αὐτῶν, ἢ ὑπέταξαν, ὡς ὠφείλον, εἰς τὸ καθολικὸν πανόραμα τῆς μαρμαρυγῆς τῆς καθολικῆς τοῦ Εὐαγγελίου ἠθικῆς. Τὰς ἀρχὰς ταύτας, οἵτινες εἰσὶν ἡ οὐσία τοῦ χριστιανισμοῦ, κατεπάτησαν ἀγερόχως καὶ δὲν ἰσχύθησαν ἄνδρες πεπαιδευμένοι νὰ τοὺς ὑποστηρίξωσιν. Ἐπιλήψιμοι ὁ χρόνος, ἐὰν διαγράψω εἰς τὸ παρὸν πόνημα τὴν πολιτικὴν τῶν ἐθνικῶν ἀπὸ τὸν τρίτον μ. Χ. αἰῶνα, ὅτε βασιλεὺς χριστιανὸς ἀνεδέχθη τοὺς οἰάκας τῆς Κυβερνήσεως τῆς Εὐρώπης μέχρι σήμερον, ὅτε ἡ χριστιανικὴ θρησκεία διεσπάρη εἰς τὰ πέρατα τῆς γῆς. Ἡ ἱστορία, ὁ ἀλάσαστος οὗτος διδάσκαλος τῶν ἐθνῶν, ἐκάκισεν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον τὴν πολιτικὴν αὐτῶν ἠθικὴν, ἥτις, σήμερον μάλιστα, ἀπέχει τοῦ νὰ ἴηαι ἴση καὶ μία καὶ ἡ αὐτὴ δι' ὅλα τὰ ἔθνη, ἥτις ἀπέχει τοῦ νὰ ἴηαι ἴση καὶ μία καὶ ἡ αὐτὴ εἰς αὐτὸ καθ' ἑαυτὸ ἕκαστον ἔθνος. Φρίττει ὁ ἀμερόληπτος ἀναγνώστης πρὸς τὰς συμφορὰς τοῦ μεσαιῶνος, ἐπονομασθέντος δικαίως, ἐποχῆ τοῦ τρόμου, τῆς ἀναιδεΐας, τοῦ ἰηουϊτισμοῦ, τοῦ ἑωσφόρου. Φρίττει ὁ ἀληθὴς χριστιανὸς ἀναγνώσκων ἐν τῇ ἱστορίᾳ, τὰς τρομερὰς σφαγὰς, τὰς ἀντευαγγελικὰς διαιρέσεις, τὰς καταχθονίους καταδρομὰς, τὰς ἀπανθρώπους λεηλασίας αἵτινες παρηκολούθησαν τὴν ἀνακάλυψιν τῆς Ἀμερικῆς καὶ τῶν ἄλλων χωρῶν τῆς Ἀφρικῆς καὶ τῆς Ἀσίας. Τίς ἐπίστευε, χριστιανοί, ὅπαδοι τῆς καθρωτέρας ἠθικῆς, τῆς ἀπὸ καταβολῆς κόσμου ἐπελθούσης εἰς τὴν γῆν ταύτην τοῦ κλαυθμόεντος, νὰ γίνωσι χεῖρονες τῶν ἀγχιότερων καὶ ἀπανθρωποτέρων Εἰδωλολατρῶν; τίς ἐπίστευεν, ὅτι ὁ αἰὼν τῆς προόδου, τῶν γραμμάτων καὶ τῆς δόξης, ὁ δέκατος ἕνατος λέγω, νὰ ὑποθάλη τὴν διαιρέσιν, τὴν πανῶλιν ταύτην τῆς Εὐαγγελικῆς ἀγάπης, νὰ ὑποσκάπη τὰ θεμέλια τῆς πίστεως καὶ τῆς ἐλπίδος, τῶν δύο ἀδιχωρίστων ἀδελφῶν τῆς ἀγάπης, νὰ κατασυντρίβῃ τὰς ἐλευθερίας τῶν λαῶν καὶ νὰ ὑπερσπίζῃ τὴν ἡμισέληνον ἐναντίον τοῦ Χριστιανικοῦ φωτός; Τίς ἐπίστευεν ἵνα ὑπάρξωσι πολιτικοί, πιστεύοντες εἰς Χριστὸν, οἵτινες ἠρώσθησαν τὴν πολιτικὴν των ἀπὸ τὰ ἐξωλέστερα καταγῶγια τοῦ δόλου, τῆς ἀπάτης καὶ τοῦ ψεύδους καὶ οὐχὶ ἀπὸ τὰς ἀγίας Γραφὰς, αἵτινες διδάσκουσι πολιτικὴν σύμφωνον μὲ τὴν ἠθικὴν καὶ ὠφελιμοτέραν πάσης ἀνθρωπίνου ἀνακαλύψεως; Τί πρέπει ἄρα νὰ πιστεύσωμεν, ὅτι μεταξύ τῆς ἀληθείας καὶ τοῦ ψεύδους, μεταξύ τῆς

εὐσεβείας καὶ τῆς ἀσεβείας, μεταξύ τῆς ἀρετῆς καὶ τῆς κακίας, ὑπῆρξε καὶ θέλει ὑπάρξει μέχρι τῆς τῶν αἰώνων συντελείας, αἰώνιος καὶ ἀσπονδος ἔχθρα, ἢ ὅτι οἱ διέποντες τὰς τύχας τῶν ἐθνῶν δὲν συλλογίζονται, δὲν θέλουσι νὰ ἐφαρμόσωσι γενικῶς τὰς θείας ἀρχὰς τῆς Χριστιανικῆς ἠθικῆς; Πόσον θέλομεν ν' ἀπατώμεθα, πιστεύοντες ὅτι ἡ ἀληθεῖα, ἡ εὐσέβεια καὶ ἡ ἀρετὴ, ἀρέσκονται, καταδέχονται νὰ συμπλέκονται μὲ τὸ ψεῦδος, τὴν ἀσέβειαν καὶ τὴν κακίαν πρὸς αἰώνιον σκάνδαλον τῆς ἀνθρωπότητος! Πόσον τυφλόττωμεν μὴ βλέποντες ὅτι ἡ ἀμελεία τῆς σπουδῆς τῆς χριστιανικῆς ἠθικῆς γεννᾶται ἀπὸ ἡμᾶς αὐτοὺς τοὺς ἰσχυροὺς, τοὺς διυλίζοντας τὸν κῶνωπα καὶ καταπίνοντας τὴν κάμηλον, τοὺς θέλοντας τὴν διαίρεσιν διὰ ν' ἄρχωμεν καὶ ἐπιτυχέστερον, τοὺς ὑποστηρίζοντας τὴν ἀγυρτεῖαν, τὸ ψεῦδος, τὸν φθόνον καὶ τ' ἄλλα πάθη, διὰ νὰ καρπώμεθα τῆς προσωρινῆς δόξης καὶ τοῦ ματαίου πλοῦτου. Οἴμοι! Ποῦ θέλουσι φέροι τοὺς ἄρχοντας τῆς γῆς; αἱ ἀντευαγγελικαὶ αὐτὰς δοξασίαι; Πότε θέλουσι ἐξυπνήσει διὰ νὰ εἰδῶσι πού καίται τὸ εὐγενὲς φῶς τῆς ζωῆς, τὸ ἀληθὲς μεγαλεῖον αὐτῶν, ἡ ποθητὴ εὐδακμονία ἢν τόσον ἐπιποθῶμεν οἱ ἄνθρωποι, ἡ ἀληθὲς παιδεία καὶ σύνεσις; Οἴμοι! Ἐως πότε πλέον ὁ ἰσχυρὸς θέλει εἶσθαι φοβότρον τοῦ ἀδυνάτου, ὁ ἄρχων, κύριος τοῦ ἀρχομένου, ὁ πλούσιος ἄπαξ τοῦ ἄρτου τοῦ πτωχοῦ; Πότε ἄρα ὁ ἱερὸς κώδικς τῆς παλιγγενεσίας τῶν ἐθνῶν θέλει πραγματοποιηθῆ; Ὅλοι οἱ ἰσχυροὶ τῶν χριστιανικῶν ἐθνῶν τῆς γῆς, φοβοῦνται τὸν πόλεμον, διότι καὶ ὕλικῶς καὶ ἠθικῶς καταστρέφει τὰ ἔθνη, διὰ τοῦτο παντὶ σθένει φροντίζουσι ἵνα διατηρῶσι τὰ καθεστῶτα καὶ φυλάττωσι τὴν ἰσοβροσίαν ἢν ὁ χάρτης τοῦ 1815 καθιέρωσεν, ἀλλὰ διατὶ δὲν φροντίζουσι νὰ ἐξαλείψωσι τὰς αἰτίας δι' ἃς γεννῶνται οἱ πόλεμοι, διὰ νὰ γίνωμεν πάντες ἀδελφοὶ ἐν Χριστῷ, ὡς ἀπαιτεῖ ὁ Κύριος ἡμῶν καὶ σωτὴρ; Κατὰ τὴν ἱστορίαν ἐκ δύο τινῶν προέρχονται κυρίως οἱ πόλεμοι ἐκ τῆς φιλοδοξίας τῶν ἡγεμόνων καὶ ἐκ τοῦ πρὸς ἀλλήλους μίσους τῶν ἐθνῶν. Διὰ τὴν λοιπὴν ἀρέσκονται οἱ ἡγεμόνες καὶ αἱ Κυβερνήσεις αὐτῶν εἰς τὴν τοιαύτην λαοφθόρον φιλοδοξίαν; Διὰ τὴν ἐνῶ δύνανται δὲν καταπαύουσι τὸ μῖσος τὸ μετξὺ τῶν ἐθνῶν γενόμενον, διὰ τῆς χρησῆς ἀνατροπῆς καὶ διὰ τῆς διδασκαλίας τῆς ἀγάπης, τῆς κλασσικῆς ταύτης Εὐαγγελικῆς ἀρετῆς; ἢ μήπως νομίζωσιν ὅτι ἡ φιλοδοξία καὶ τὸ μῖσος θέλουσι τοὺς πλουτίσει, τοὺς μεγαλύνει καὶ τοὺς δοξάσει; Ὡ πόσον ὁμως ἀπατῶνται, μὴ ἀναγινώσκοντες τὴν ἱστορίαν, μὴ ἐμβαθύνοντες εἰς τὴν ἐξέτασιν ἑαυτῶν, μὴ τὸ μέλλον συλλογίζόμενοι καὶ μὴ ἀκούοντας τοὺς χρυσορρήμονας λόγους τῆς ἱερᾶς Γραφῆς. Εἶθε τὸ μέλλον νὰ φωτίσῃ τοὺς

βασιλείς, πρὸς εὐρεσιν τῆς ἀληθοῦς δόξης, εἴθε οἱ λαοὶ νὰ ἐξυπνήσωσι τοῦ ληθάργου ὅστις τοὺς κυριεύει καὶ ὅστις μόνον διὰ τῆς εὐαγγελικῆς ἀνατροφῆς καὶ τῆς ἀληθοῦς ἠθικῆς διδασκαλίας, δύναται νὰ καταβληθῇ. Ναί! ὦ περιούσιε λαὸ τῆς χριστιανοσύνης! Ἦλθε πλέον ἢ περιζήτητος ἐποχὴ τῆς παλιγγενεσίας σου, ἐξύπνησον λοιπὸν, ἄρον τὸν κράββατόν σου καὶ περιπάτει καὶ βιάδιζε πρὸς τὰ πρόσω, διὰ νὰ φθάσῃς ὅπου προωρίσθης, ὅπου ὁ Κύριος μετὰ τὴν σταύρωσίν του, μετὰ τὴν χύσιν τοῦ πολυτίμου αὐτοῦ αἵματος, ἀπῆλθε, περιμένων τὸ ἐκλεκτότερον αὐτοῦ πλάσμα, διὰ νὰ τὸ ἐναγκαλισθῇ καὶ τῷ προσφέρῃ τ' ἀγαθὰ τὰ ὅποια τῷ ὑπεσχέθη.

Λόγος ἐκφωνηθεὶς ὑπὸ τοῦ Κυρίου Θ. Καρούσου
Μνημοσύνου τελουμένου ἐν τῷ ναῷ τοῦ Σωτήρος
ὑπὲρ τοῦ ἀοιδίμου Σ. Πετρίτση Καθιδρυτοῦ τῆς ἐ-
πωνύμου Αὐτοῦ Σχολῆς ἐν Χαλαίῳ Κεφαλληνίας
Τῆ 12 Ἰουνίου 1859. Ε. Ε.

«Μήτι ὁ λύχνος ἔρχεται, ἵνα ὑπὸ τὸ μόδιον τεθῇ, ἢ ὑπὸ τὴν κλίνην; Οὐχ ἵνα ἐπὶ τὴν λυχνίον ἐπιτεθῇ; (Κατὰ Μάρκ.) Οὕτω λαμπράτω τὸ φῶς ὑμῶν ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων, ὅπως ἴδωσι τὰ καλὰ ἔργα, καὶ δοξάσωσι τὸν Πατέρα ὑμῶν τὸν ἐν τοῖς οὐρανοῖς. (Κατὰ Ματθ.)

Ναὶ λύχνος τῶντι εἶναι ὁ διὰ τῶν καλῶν ἔργων τὴν πατρίδα εὐεργετῶν, ὁ ὑπὲρ τοῦ κοινῶ καλοῦ παντὶ σθένει ἀγωνιζόμενος, φανεροὶ λαμπτήρες αἱ ἀγαθοεργοὶ πράξεις, αἱ πλασουργοῦσαι καὶ διατυπώνουσαι τὴν διανοητικὴν καὶ ἠθικὴν τῶν κοινωνιῶν ἀναμόρφωσιν, φῶς γαλήνιον καὶ ἀνέσπερον πᾶν κοινωφελὲς ἐπιχειρήμα, κυφοροῦν μεγάλα καὶ ζωοπάροχα ἀποτελέσματα, ἅτινα, ἐνῶ ἀφ' ἐνὸς μεταδίδουσιν εἰς τὸ κοινωνικὸν πνεῦμα νέαν ἀκμὴν καὶ δύναμιν, ἐνῶ ἐξασκαῶσιν εὐγενῆ καὶ σωτηριώδη ἐπίρροϊαν ἐπὶ τῶν ἰδεῶν καὶ τῶν αἰσθημάτων, οὐχ ἤττον ἢ ἐπὶ τοῦ πρακτικοῦ βίου τῶν λαῶν, καὶ τῶν ἔθνων, ἀφ' ἑτέρου περιποιοῦσιν εὐκλειαν εἰς τοὺς αὐτοεργούς των, καὶ ἐγκολάπτοντα δι' ἀνεξαλείπτων χαρακτηριστῶν τὰ ὀνόματα αὐτῶν εἰς τὰς καρδίας τῶν εὐεργετουμένων θμᾶδων, διασώζουσιν ἀειθαλῆς καὶ αἰδίων τὸ μνημόσυνον αὐτῶν ἐν ταῖς ἐπερχομέναις γενεαῖς εἰς αἰῶνας τοῦ ἀπαντα.

Μεταξὺ δὲ τῶν ἀκτινοβόλων τούτων ἀστέρων τῶν δαδουχούντων καὶ διαφωτιζόντων τὰς κοινωνίας των εἰς τὴν ὁδὸν τῆς ἀρετῆς καὶ τῆς ἀληθείας, κατὰ πάντα λόγον δικαίως συγκατατάσσεται καὶ ὁ ἄπασαν τὴν περιουσίαν αὐτοῦ καθιερώσας εἰς ἐγκαθίδρυσιν τοῦ ἐνταῦθα φερωνύμου αὐτοῦ εκπαιδευτικοῦ καταστήματος, ὁ ἕνεκα τῆς ἀγαθοεργοῦ ταύτης πράξεως μνημονευόμενος σήμερον μετὰ πάθου καὶ στοργῆς ἐν τῷ ἱερῷ τούτῳ καὶ σεπτῷ Ναῷ τοῦ Παντοκράτορος, ὁ ἐν μακαρίᾳ τῇ λήξει ἡμέτερος συμπολίτης Σ. Πετρίτσης.

Ἄλλ' ὅτι ἄλλοτε εἶπεν ὁ Λακεδαιμόνιος ἐκεῖνος πρὸς σοφίην τινα μέλλοντα ν' ἀναγνώσῃ ἐγκώμιον τοῦ Ἡρακλέους, ἀναφωνήσας, τίς γάρ αὐτὸν ψέγει, τὸ αὐτὸ τοῦτο εἰκότως καὶ εἰς ἡμᾶς ἐφηρμόζετο, ἐὰν πρὸς κενὴν ἐπίδειξιν ἐπιχειροῦσαμεν σήμερον ἐν τῷ ἱερῷ τούτῳ περιβόλῳ νὰ ἐγκωμιάσωμεν, πράξιν αὐτόφωτον καὶ ἀποχρόντως εὐγλωττον, ἥτις ἅπαξ ἐκτελεσθεῖσα διαμένει φύσει μακαριστὴ καὶ ἐπίζηλος, φύσει ἐπὶ τὴν αἰωνιότητα διατείνουσα.

Τί ὅθεν ἐναπολείπεται ἡμῖν ἐν τῇ προκειμένῃ περιπτώσει; Ἰπὸ τίνα ἐποψίν ἀνασκοποῦντες τὴν πράξιν ταύτην τοῦ ἀειμνήστου συμπολίτου μας δυνάμεθα νὰ ἐκτιμήσωμεν προσηκόντως τὴν ἐσωτερικὴν αὐτῆς ἀξίαν καὶ δύναμιν, καὶ ὡς ἐκ τούτου νὰ ὠφεληθῶμεν ἐξάγοντες ἐντεῦθεν πορίσματα ἐπωφελῆ εἰς τὸ στάδιον τοῦ κοινωνικοῦ ἡμῶν βίου; Τὸ καθ' ἡμᾶς φρονούμεν ὅτι ὁ καταλλήλοτερος τρόπος τοῦ νὰ ἐπιφέρωμεν περὶ αὐτῆς κρίσιν εὐστοχον εἶναι, ἐὰν ἀποσυνθέτοντές την εἰς τὰ ἐξ ὧν σύγκειται στοιχεῖα καθέξωμεν τὸ ὑπαγορευσαν αὐτὴν πνεῦμα, ἐὰν ὑπὸ τὴν ἐξωτερικὴν αὐτῆς ἐμφάνειαν ἀνεύρωμεν τὸν ἐσωτερικὸν λόγον, τὸ κύριον αὐτῆς σημαίνόμενον, ὅπερ ὅθεν εἶναι ἄλλο τι εἰμὴ ὁ σκοπὸς καὶ ἡ πρόθεσις τοῦ κληροδοτήσαντος.

Καὶ βέβαια ἀρκεῖ μόνη ἡ ἀνάγνωσις τῆς διαθήκης αὐτοῦ ἵνα ἐνοήσῃ τις ὅτι ἡ γενναία αὐτῆ καὶ περισπούδαστος πράξις του, ἐκπηγάζουσα ἀπὸ ἀγνόν καὶ ἐνθερμον πρὸς τὴν Πατρίδα ἔρωτα, διπλὸν σκοπὸν προϋτίθετο, τὴν κοινὴν ὠφέλειαν καὶ τὸν παραδειγματισμὸν, ἥτοι ἀφ' ἐνὸς μὲν τὴν ἐπὶ τοῦ βωμοῦ τῆς Πατρίδος ὀλοκαύτωσιν ἀπάσης τῆς περιουσίας αὐτοῦ ὑπὲρ τῆς χρηστῆς ἀγωγῆς καὶ εκπαιδεύσεως τῆς ἡμετέρας Νεολαίας, ἀφ' ἑτέρου δὲ τὴν ἐν ταῖς ψυχαῖς τῶν συμπολιτῶν του διέγερσιν καὶ ἀναρρίπισιν τῶν εὐγενῶν αἰσθημάτων τῆς φιλοτιμίας καὶ ἀμίλλης ὑπὲρ τοῦ κοινῶ ἀγαθοῦ καὶ συμφέροντος. Ἰδοῦ, ῥητῶς λέγει ἐν τῇ διαθήκῃ αὐτοῦ ἥτις πιστῶς ἀντανακλᾷ τὰ φρονήματα καὶ τὰς ἀρχὰς ὑφ' ὧν ὁ διαθέτης ἐμπνέετο, ἃς χρησιμεύσῃ ἢ οὐσία μου ἅπασα εἰς ἐγκαθίδρυσιν Ἐκ-

παιδευτηρίου σκοπὸν ἔχοντος τὴν διαπονητικὴν καὶ ἠθικὴν τῶν νέων διάπλασιν· ὀλίγον δὲ κατωτέρω προτιθήσῃ καὶ τοὺς ἀξιωματικῶν τούτους λόγους· εἶθε τὸ παράδειγμα τοῦτο νὰ συντείη εἰς προτροπὴν καὶ διέγερσιν τῆς φιλοτιμίας τῶν συμπολιτῶν μου, ἀμειλιωμένων πῶς νὰ υπερβάλλωσιν ἀλλήλους πρὸς τὸ ἀγαθοεργεῖν καὶ προάγειν τὰ πάτρια.

Ἰερά ὄντως καὶ ἀξιάγαθος ἡ πρόθεσις καὶ ὁ σκοπὸς τοῦ διαθέτου ἔργῳ ἀναδειχθέντος φιλοπάτριδος, καὶ παρασχόντος ἐκυτὸν πρότυπον καὶ ὑπογραμμὸν πατριωτικῆς ἀρετῆς καὶ αὐταπαρνήσεως. Ἀλλὰ πρὸς ἐπιτυχίαν καὶ κατόρθωσιν τοῦ ἀγαθοεργοῦ τούτου σκοποῦ, πρὸς παραγωγὴν καὶ τελεσφορίαν τῶν ἐξ αὐτοῦ προσδοκωμένων εὐεργετικῶν ἀποτελεσμάτων, ἀνάγκη νὰ συνδράμῃ ὡς ὁ ἕτερος τῶν δύο παραγόντων καὶ ἡ ἡμετέρα βούλησις καὶ σύμπραξις, ἀνάγκη νὰ συνεπισπύδωμεν καὶ ἡμεῖς ἐπιμόνως καὶ ἀμετατρέπτως πρὸς τὸ αὐτὸ τέλος, συναγωνιζόμενοι ἕκαστοι τὸ κατὰ δύναμιν εἰς πραγματοποίησιν τοῦ διττοῦ ἐκείνου σκοποῦ, καθ' ὅσον ἀφορᾷ εἴτε τὴν εὐσοχωτέραν καρποφορίαν καὶ ἐκβλάστησιν τοῦ φυτωρίου τούτου τῆς κοινωνικῆς ἡμῶν ἐκπαίδευσως, εἴτε τὴν ὅσον ἔνεστι βαθυτέραν ἐν ταῖς ἡμετέραις ψυχαῖς ἐντύπωσιν καὶ ἐγγράξιμιν τοῦ εἰς μίμησιν προκειμένου παραδείγματος, ὑφ' οὗ καὶ ἐν ᾧ ἐντρεφόμενος ἕκαστος πληροῦται ὑψηλῶν φρονημάτων, ρυθμίζει ἐκυτὸν καὶ τὰς πράξεις του μετὰ τὴν ἰδέαν καὶ τὴν ἀρχὴν τοῦ καθήκοντος, καὶ πρωτίως ἐθίζεται ὡς στρέφῃ πᾶσαν αὐτοῦ μέριμναν, ὡς συγκεντρῶνῃ πᾶσαν αὐτοῦ προσπάθειαν καὶ ἐνέργειαν εἰς ἐν ἀποκλειστικὸν σημεῖον, τὴν ἰσχὴν καὶ κραταιώσιν τοῦ κοινωνικοῦ συμφέροντος.

Ὡ Προσφιλὲς Νεολαία, (διότι πρὸς Σὲ πρῶτον ὀφείλω ν' ἀποτείνω τὸν λόγον μου) σὺ εἶσαι ἡ μετ' ὀλίγον διαδεξιμένη ἡμᾶς γενεά, σὺ παρομοία μετὰ χῶραν νεόργωτον καὶ νεόφυτον, ὑποδεχομένη τῆς Παιδείας καὶ τῆς Ἀρετῆς τὰ σπέρματα, θάλεις ὑποθάλλειν καὶ ἀναπτύσσειν αὐτὰ, ἕως οὗ ἐν κειρῷ βλαστήτουν καὶ καρποφορήσουν ἀνόθευτα ὅσον ἔνεστι καὶ ἀκέραια. Ἴδου ἐμβλέψατε εἰς τὴν ἐμμενῆ προαίρεσιν καὶ φιλόσοργον πρόνοιαν τοῦ εὐεργέτου Σας, ὅστις εἴπερ τις ἄλλος, ὑπὲρ ἡμῶν κηδόμενος ἠνοίξεν ὑμῖν τὴν ὁδὸν τῆς λογικῆς καὶ ἠθικῆς Σας καλλιέργειας καὶ μορφώσεως, ἀνεγείρας πρὸς φωτισμὸν Σας τὸ Ἐκπαιδευτήριον τοῦτο, τὸ ἀγαλίσμα καὶ περικύσμημα τῆς ἡμετέρας Κοινοῦτος. Ἴδου ἀναλογίσθητε ὅποια ἐξ αὐτοῦ, ὡς ἐκ καθαρᾶς καὶ ἀκωνότου πηγῆς, δύνασθε ν' ἀρυσθῆτε οὐσιώδη καὶ μόνιμα ὠφελήματα, ἀρδεύοντες ἐγκαίρως τὰς ἀπαλὰς ψυχὰς σας μετὰ τὰ ζωηρὰ νάματα τῶν γραμμάτων, τῆς ἠθικῆς καὶ τῆς θρησκείας.

Ἰδοὺ τέλος κατανοήσατε ὅποια ἐξ αὐτοῦ δύνασθε νὰ ἐναποταμίευσθε ἐφόδια διὰ τὸν μετὰ ταῦτα πρακτικὸν ἡμῶν βίον, σοικειούμενοι καὶ προκαταοτιζόμενοι διὰ τῶν θεμελιωδῶν ἐκείνων ἐγκυκλοπαιδικῶν γνώσεων, αἵτινες θέλουσιν Σας χρησιμεύειν ὡς διατρέξετε ἐντίμως καὶ ἐπωφελῶς τὸ κοινωνικὸν στάδιον, εἰς ᾧ κληθήσεται ἕκαστος.

Ἀλλ' ἵνα τὸ Καθίδρυμα τοῦτο ἀποβῆ τελεσφόρον καὶ σκόπιμον, ἵνα τὰ ἀποτελέσματα καὶ ἡ πραγματικότης συνάδωσι μετὰ τὴν ἀγαθοεργὴν προαίρεσιν καὶ τὰς εὐχὰς τοῦ Καθιδρυτοῦ, ὀφείλετε καὶ ὑμεῖς μάλιστα νὰ συνεπιληφθῆτε τοῦ ἔργου μετὰ ζήλου καὶ ἐφέσεως, καταβάλλοντες πᾶσαν δυνατὴν προσπάθειαν καὶ ἐνεργότητα εἰς τὴν ἰδίαν ἡμῶν ἀνάπτυξιν καὶ τελειοποίησιν· ὀφείλετε ἀξίως τῆς Ἑλληνικῆς σας καταγωγῆς, τῆς ἑλληνικῆς σας περιδεξιότητος, νὰ ὠφεληθῆτε πρωτίμως ἀπάντων τῶν προσφερομένων ὑμῖν ἐκπαιδευτικῶν μέσων, καὶ τοι ἀτελῶν, καὶ τοι χορζόντων πληρύτερου διοργανισμοῦ καὶ βελτιώσεως· ὀφείλετε νὰ προκαταρτισθῆτε μετὰ τακτικὴν σειρὰν ἐγκυκλίου παιδείσεως, μετὰ γνώσεως, Θρησκευτικῆς, Ἱστορικῆς, Γεωγραφικῆς καὶ Ἀρχαιολογικῆς, νὰ ἐξοικειωθῆτε μετὰ τὰ μαθήματα τῆς Ἀριθμητικῆς, Γεωμετρίας καὶ Ἀλγέβρας, μετὰ τὴν σπουδὴν τῆς Ψυχολογίας, τῆς Λογικῆς, τῆς ἠθικῆς καὶ τῶν καλῶν Γραμμάτων, νὰ ἐγκύψετε εἰς τὴν εὐμέθοδον καὶ ἀκριβῆ ἐκμάθησιν τῆς Ἰταλικῆς, Ἀγγλικῆς καὶ Γαλλικῆς, πρὸ πάντων δὲ τῆς ἀρχαίας ἡμῶν γλώσσης καὶ φιλολογίας· ἕως εἰς τοὺς κλασσικωτάτους Συγγραφεῖς, Ἱστορικοὺς τε καὶ ἠθικοὺς καὶ Πολιτικοὺς, καὶ Φιλοσόφους, καὶ ῥήτορας καὶ Ποιητὰς παντὸς εἶδους, καθόλου δὲ εἰπεῖν, νὰ στοιχειωθῆτε μετὰ ὅλα ἐκεῖνα τὰ παιδεύματα τὰ συντείνοντα εἰς τὸ ν' ἀναπτύσσωσι, ρυθμίζωσι καὶ διαμορφώσωσι τὸν νέον, ἀποκαθιστῶντα αὐτὸν ὅταν ἔνεστι ἰκανώτερον, νοημονέστερον, συνάμα δὲ ἀγαθώτερον καὶ κοσμιώτερον· διότι ἔχετε ἐγκεκαραγμένον εἰς τὰ ἐνδόμυχα τῆς καρδίας σας, πρεσβεύετε ὡς ἀλάνησον δόγμα πίστεως, ὅτι ἡ ἀποκλειστικὴ τοῦ νοῦς καλλιέργεια, ἡ ἀπληξία τῆς πολυμαθείας καὶ τῶν θεωρητικῶν γνώσεων, αὐτὴ καθ' ἑαυτὴν θεωρούμενη, κινδυνεύει νὰ μὴ ἦναι ἄλλο τι εἰμὴ ματαία πολυπραγμοσύνη καὶ περιέργεια, ὅποταν αἱ γνώσεις αὐτὰ δὲν μετουσιώνονται μετὰ αὐτὴν τὴν ἐνδόμυχον φύσιν τοῦ μαθητεύοντος, ὅποταν δὲν ἀποκαθίστανται σὰρξ ἐκ τῆς σαρκὸς αὐτοῦ, καὶ ὅσοῦν ἐκ τῶν ὅσεων αὐτοῦ, ὅποταν δὲν μετατρέπωνται εἰς αἰσθήματα τῆς καρδίας, εἰς φρονήματα μεγαλόφωνα εὐσεβείας, πατριωτισμοῦ καὶ χρηστότητος· ὅποταν, ἐν ἐνὶ λόγῳ, δὲν συγκροτῆται ἡ ἀδιάρρηκτος ἐκείνη ἀρμονία μετὰ τὸν νοῦν καὶ καρδίαν, μετὰ τὸν ἰδεῶν καὶ αἰσθημάτων, μετὰ τὸν θεωρίας καὶ πράξεως.

Δεῦτε λοιπὸν προσφιλεῖς Νέοι, ἀποδείξατε πραγματικῶς ἐφ' ὑμῶν αὐτῶν, ὅτι ὁ σπῆρος τῆς διδασκαλίας ἔπесен οὐχὶ παρὰ τὴν ὁδὸν, οὐχὶ ἐπὶ τὴν πέτραν, οὐχὶ ἐν μέσῳ ἀκανθῶν καὶ τριβόλων, ἀλλ' ἐπὶ γῆν ἀγαθὴν, καρπὸν ποιήσουσαν πολλαπλασίονα. Δεῦτε τὸ καθ' ὑμᾶς διαδηλώσατε ἐν ἔργῳ τοὺς σκοποὺς, καὶ τοὺς ἀγῶνας τοῦ πνευματικοῦ ἡμῶν Πατρὸς καὶ εὐεργέτου σας, λαμβάνοντας τὴν προσήκουσαν τελεσφορίαν, προβιβασμένον καὶ ἐκπλήρωσιν. Δεῦτε τὸ ἐφ' ὑμῖν ἀναδείξητε ἄξιοι τῶν ἐλλόγων προσδοκιῶν καὶ χρησῶν ἐλπίδων τῶν Γονέων, τῶν Διδασκάλων, καὶ τῆς Κοινότητος ἀπάσης, χαροποιούντες τὴν παροῦσαν γενεάν ὅποιαν διάδοχον μέλλει νὰ ἔχη βελτίονα.

Ἄλλ' ὡς ἐξ ἀρχῆς παρετηρήσαμεν, εἰς τὴν πράξιν τοῦ διαθέτου διπλοῦς ἐνέκειτο σκοπός, ἡ πρόθεσις αὐτοῦ διπλοῦν εἶχεν ἀντικείμενον, οὐ μόνον τὸν φωτισμὸν καὶ τὴν ἐκπαίδευσιν τῶν τέκνων μας, ἀλλὰ καὶ συνάμα τὴν προτροπὴν καὶ τὴν ἐμψύχωσιν τῶν συμπολιτῶν του πρὸς μίμησιν τοιούτων παραδειγματίων τεινόντων νὰ ἐμπνέωσιν ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον εἰς τὰς καρδίας τὸν ἀληθῆ πατριωτισμὸν, τὰ μεγάλα φρονήματα, καὶ τὴν τούτων ἐνεργοποίησιν, ὅπως, διὰ τῆς πράξεως εἰσφέρει ἕκαστος τὸ ἐπιβάλλον πρὸς παγίωσιν καὶ ἐπαύξησιν τοῦ κοινωνικοῦ συμφέροντος. Οὐδὲ ἔχομεν μοναδικὸν παράδειγμα εἰς προτροπὴν καὶ μίμησιν τῶν καλῶν ἔργων τὸ νῦν ἡμῖν προσφερόμενον παρὰ τοῦ ἀοιδίου συμπολίτου μας. Τοιαῦτα ἀπειναντίας παραδείγματα καθ' ἑκάστην αὐξοῦνται πολυπλασιαζόμενα, τοιαῦτα ἀπαντῶνται κατ' εὐμοιρίαν εἰς πᾶσαν σχεδὸν γωνίαν τῆς κοινῆς ἡμῶν Πατρίδος· ὥστε τελοῦντες σήμερον τὸ μνημόσυνον τοῦ Εὐεργέτου μας τελοῦμεν συνάμα τὸ μνημόσυνον τοσοῦτων καὶ τοιούτων ὁμογενῶν πολυειδῶς καὶ ποικιλοτρόπως τὴν Ἑλλάδα εὐεργετησάντων καὶ τὸ κοινὸν ἀγαθὸν πρεσβεύοντων τιμιώτερον, σεμνότερον καὶ ἀγιώτερον χρημάτων ἀπάντων καὶ αὐτῆς τῆς ὑπάρξεως.

Μακάριον ὄντως καὶ ὀλιόδαιμον τὸ ἔθνος ἐκεῖνο, εἰς ὃ ἀνατέλλουσι τοιοῦτοι φωταυγεῖς ἀστέρες, οὐχὶ μόνον ἀπ' εὐθείας καὶ ἀμέσως ἐπ' αὐτοῦ ἐπενεργοῦντες διὰ τῆς σωτηρίου ἐπιρροῆς των καὶ διὰ τῶν λαοσσόων αὐτῶν ἀγαθοεργημάτων, ἀλλὰ καὶ ἐμμέσως διὰ δουχούντες καὶ διαφωτίζοντες αὐτὸ, ὅπως ἀποφεύγῃ τὴν πλάνην τοῦ ἐγωϊσμοῦ καὶ τῆς προσωπικῆς ἰδιοτελείας εὐθυδρομῆ τὴν ὁδὸν τῆς ἀρετῆς, τῆς εὐσεβείας καὶ τῆς ἀφοσιώσεως.

(Ἀκολουθεῖ.)

ΕΙΔΥΛΛΙΟΝ.

ΜΥΡΤΙΛΛΟΣ.

Εἰς μίαν ἐξάστερον βραδειᾶν ὑπῆγεν ὁ Μυρτίλλος νὰ ἰδῇ τὴν λίμνην, φωτισμένην ἀπὸ τὴν σελήνην. Ὁ ἥσυχος καὶ φωτεινὸς τόπος διὰ τῆς λάμπσεως τῆς σελήνης, καὶ τὸ κελάδημα τῆς ἀηδόνος, τὸν ἔβαλον διὰ πολὺν καιρὸν εἰς τὴν ἥσυχον ἔκστασιν. Γυρίζων ὀπίσω εἰς τὴν πράσινην ἀπὸ κλήματα σκηνὴν, ἤυρε τὸν γηραλιὸν του πατέρα νὰ κοιμάται ἥσυχά ἐξαπλωμένον, ὁ ὁποῖος εἶχε τὴν πολίαν του κεφαλὴν ἐστραμμένην πρὸς τὸν βραχίονά του. Στέκει ἔμπροσθέν του μὲ τὰς χεῖρας ἐσταυρωμένας. Πολὺν καιρὸν ἔμεινε ἐκεῖ ἔχων προσηλωμένον τὸ βλέμμα του εἰς τὸν γέροντα, μόνον κάποτε ἐκύτταζε διὰ τῶν ἀραιωμάτων τῶν κληματοφύλλων πρὸς τὸν οὐρανὸν, καὶ δάκρυα χαρᾶς ἔτρεχον ἀπὸ τὰ ὄμματά του.

Ὡ φιλοστοργότατε Πάτερ! εἶπε, τὸν ὁποῖον ἐγὼ μετὰ τοὺς Θεοὺς περισσότερον ἀπὸ ὅλους τιμῶ καὶ σέβομαι! Πόσον γλυκὰ ἐδῶ κοιμᾶσαι! Πόσον ἥσυχος εἶναι ὁ ὕπνος τοῦ εὐσεβοῦς! Βέβαια ἤλθες ἀπὸ τὴν καλύβην μὲ τρέμοντας πόδας, ἐδῶ, διὰ νὰ εορτάσῃς τὴν βραδειᾶν δεόμενος μὲ ἥσυχον πνεῦμα, καὶ οὕτω προσευχόμενος, ἀπεκοιμήθης. Πάτερ! σὺ ἄλλοτε ἐπροσευχῆθης καὶ δι' ἐμέ. Ὡ πόσον εὐτυχὴς εἶμαι! Οἱ Θεοὶ ἀκούωσι τὴν προσευχὴν σου· διότι ἀλλῶς πῶς ἤθελε διαφυλάττεται ἡ καλύβη μας τόσον ἀσφαλῆς εἰς τοὺς ἀπὸ πολλὰ ἔτη στερεομένους κλάδους; Πῶς ἤθελε βασιλεύει ἡ εὐλογία εἰς τὸ ποίμνιόν μας, καὶ εἰς τοὺς καρπούς τοῦ ἀγροῦ μας; Πολλάκις σὺ βλέπων τὴν ἀδύνατόν μου φροντίδα διὰ τὴν ἥσυχίαν τοῦ κουρασμένου σου γήρατος, χύνεις δάκρυα χαρᾶς· ἔπειτα ὑψῶνων τὰ ὄμματα εἰς τὸν οὐρανὸν, μὲ εὐλογεῖς ὅλος περιχαρῆς. Ἄραγε τί αἰσθάνομαι ἐγὼ τότε; Πάτερ! ὦ τότε πλατύνεται ἡ καρδιά μου, καὶ στάζουσι ποταμηδὸν δάκρυα ἀπὸ τὰ ὄμματά μου. Προβαίνων σὺ σήμερον ἀπὸ τὴν καλύβην κρατούμενος ἀπὸ τὸν βραχίονά μου, διὰ νὰ ἀναζωογονηθῇς εἰς τὸν θερμὸν ἥλιον, καὶ βλέπων τὸ χαρούμενον ποίμνιον τριγύρω σου, τὰ δένδρα γεμάτα καρποὺς, καὶ τὰς εὐκάρπους πεδιάδας, εἶπες· Αἱ τρίχες μου ἄσπρισαν ἐν χαρᾷ καὶ ἀγαλλίασει. Ἄς ἦσθε πάντοτε εὐλογημένοι τερπναὶ πεδιάδες; Δὲν θέλει σὰς ξεωρῆσαι τὸ ἄμυδρόν μου βλέμμα πολὺν καιρὸν ἀκόμη. Ὀγλίγορα θέλω σὰς ἀλλάξει μὲ μακρυτέρας πεδιάδας. Ὡ φιλόστοργε Πάτερ! ὦ κάλλιστε γεννήτωρ! Ταχέως λοιπὸν μέλλω νὰ

πὲ χάσω; Τί πικροὶ στοχασμοί! Ὡ τότε τότε θέλω ἀνεγείρει ἕνα βωμὸν πλησίον τοῦ τάφου σου. Καὶ ὅσάκις μοὶ συμβῆ εὐτυχῆς ἡμέρα, εἰς τὴν ὁποῖαν νὰ δύναμαι νὰ ἀγαθοποιήσω δυστυχῆ τινα, θέλω ἔλθει, Πάτερ, νὰ χύσω γάλα, καὶ νὰ σκορπίσω ἄνθη ἐπάνω εἰς τὸ μνήμά σου.

Μετὰ ταῦτα ἐσιώπησε, καὶ μὲ δακρυσιμένα ὄμματα ἐκύτταξε τὸν γέροντα πατέρα του. Πῶς εὐρίσκεται ἐξαπλωμένος ἐδῶ μειδιῶν, καὶ ἤσυχα κοιμώμενος! εἶπε τότε ἀνασπάζων. Ἀνέβησαν ἐν ᾧ ὄνειρεύετο μερικὰ ἀπὸ τὰ καλά του ἔργα καὶ ἐτυπώθησαν εἰς τὸ μέτωπόν του. Πῶς ἡ σελήνη φωτίζει τὴν φαλακρὴν του κεφαλὴν, καὶ τὴν εὐπρεπὴ του λευκὴν γενειάδα! Ἄμποτε νὰ μὴ σὲ βλάψωσιν οἱ ψυχροὶ ἄνεμοι τῆς νυκτὸς καὶ ἡ ὑγρὰ δρόσος! Ἐπειτα τοῦ φιλεῖ τὸ μέτωπον διὰ νὰ τὸν ἐξυπνήσῃ, φέρον αὐτὸν σιγανὰ εἰς τὴν καλύβην διὰ νὰ κοιμηθῇ γλυκύτερα ἐπάνω εἰς μαλακὰ δέρματα.

ΟΦΕΛΟΣ ΤΗΣ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΛΑΤΡΕΙΑΣ.

Ἡ Δημόσιος λατρεία εἶναι ἐξαιρετον μέσον νὰ τιμῶμεν τὸν Θεόν, ὡς θέλει νὰ τιμᾶται. Ἡ δημόσιος λατρεία εὐκολύνει τὴν λατρείαν τῶν πράξεων ὄχι μόνον μὲ σοφὰ διδασκαλίας, τῶν ὁποῖων εἶναι ἡ πηγὴ μὲ θρησκευτικὰ αἰσθήματα, τὰ ὁποῖα ἐμφυτεύει εἰς τὰς ψυχὰς μας· ἀλλ' ἀκόμη διότι παραβάλλει τοὺς ἀνθρώπους μεταξὺ τῶν, καὶ εἰς τὸ μέσον τόσων αἰτίων, τὰ ὁποῖα ζητοῦν νὰ τοὺς ἀποχωρίσωσι, τοὺς προσφέρει δεσμοὺς ἐνώσεως, ἧτις τοὺς συσφίγγει, διὰ νὰ τοὺς εἰρηνεῖῃ ἐπὶ τῆς γῆς, καὶ νὰ τοὺς ἀναβιβάξῃ ἐνωμένους καὶ εἰρηνευμένους εἰς τὸν οὐρανόν.

Εἶναι βέβαιον, ἀδελφοί μου, ὅτι ἡ ἀδικία καὶ ἡ σκληρότης μᾶς συναπαντῶσι συχνότατα. Ἡ ἀφιλοκέρδεια εἶναι σπανία. Ἡ ὑπερφιλανθία ἐκτείνει πλείοτερον τὰ ὄριά της· ὅλα ταῦτα συντρέχουν νὰ καταστήσωσι τὸν ἄνθρωπον ξένον ἀπὸ τὸν ἄνθρωπον· διότι αἱ πρόοδοι τῆς πολυτελείας καὶ τοῦ πολιτισμοῦ μᾶς ἀπομακρύνουν μεταξὺ μας. Οἱ πλοῦσοι καὶ δυνατοὶ τῆς γῆς, εὐρισκόμενοι εἰς μεγίστην διάστασιν ἀπὸ τοὺς πτωχοὺς καὶ ἀδυνάτους, ἀγνοοῦν τὰ δίκαιά των, καὶ λησμονοῦν τὰς χρεῖας των. Οἱ πολιτικοὶ βαθμοὶ ὑψόνουν διαφοροὺς τάξεις μεταξὺ τῆς πολιτικῆς κοινωνίας, αἵτινες σχεδὸν δὲν συγχωροῦν νὰ θωροῦνται, νὰ γνωρίζωνται, καὶ νὰ συσχετίζωνται μεταξὺ τῶν οἱ ἄνθρωποι. Ἡ ὑπερηφάνεια, ἡ ὑψηλοφροσύνη, καὶ ἡ ματαιότης ἔθεσαν μεταξὺ τῆς μιᾶς τάξεως καὶ τῆς ἄλλης μέγαν

ἀποχωρισμὸν, καὶ ἐδημιούργησαν διὰ τοὺς μεγάλους καὶ πλουσίους, τρόπον τινὰ, κόσμον χωριστὸν, ἀπὸ τὸν ὁποῖον σπανίως ῥίπτουσιν ὄμμα εἰς τοὺς λοιποὺς ἀνθρώπους, καὶ ἐνίοτε τοὺς θεωροῦν ὡς ἐντελῆ ὄργανα τῆς θελήσεώς των.

Μ' ὄλον τοῦτο, ἀδελφοί μου, ὅλοι οἱ ἄνθρωποι καταγόμεθα ἐκ τοῦ αὐτοῦ αἵματος. Ὅλοι ἔχομεν εὐγένειαν καὶ ἀξίαν τὴν αὐτὴν· ἐπειδὴ εἴμεθα ὅλοι τέκνα τοῦ Θεοῦ· ὅλοι μετέχομεν ἀπὸ τὴν αὐτὴν οὐράνιον χάριν· ὅλοι εἴμεθα ἐξηγορασμένοι παρὰ τοῦ Σωτῆρος· ὅλοι εἴμεθα σεσημειωμένοι μὲ τὴν σφραγίδα τῆς ἀθανασίας. Ταῦτα εἶναι ἡ μεγαλειότης καὶ ἡ ἀξία μας.

Εἴμεθα δὲ ὅλοι ὄντα ἀδύνατα, πάσχοντα ἢ ὑποκείμενα εἰς πάθη. Ὅλοι ἔχομεν χρεῖαν ὁ εἰς τοῦ ἄλλου. Δὲν δυνάμεθα νὰ ζῶμεν χωρὶς βοήθειαν, καὶ χωρὶς ὁ εἰς νὰ θυσιάξῃ τὰ συμφέροντά του διὰ τὸν ἄλλον. Ταῦτα εἶναι τὰ χρεῖα μας πρὸς τὴν ἀγαθοεργίαν.

Εἶναι ἄραγε ἄλλου ἀρμοδιώτερον νὰ κηρύττωνται αὐταὶ αἱ δημοτικότητες τῆς μεγαλειότητος καὶ ταπεινότητος, τῆς ἀξίας καὶ ἀναξιότητος παρὰ ἐκεῖ, ὅπου τελεῖται ἡ δημόσιος λατρεία, ἧτις μᾶς συνάγει ὅλους εἰς τὸν αὐτὸν ναόν, ἐξαλείφει ὅλας τὰς κοινωνικὰς διακρίσεις, διδάσκει τὴν εἰς ὅλους ἀδελφικὴν ἰσότητα, καὶ δὲν ἀφίνει νὰ ὑπάρξῃ ἄλλη, παρὰ ἡ τῆς εὐσεβείας καὶ ἀρετῆς;

Ὡ πόσον εὐάρεστος κοινωνία, ἧτις συνίσταται εἰς τὸνομα τοῦ Θεοῦ, ὅστις κατὰ τὸ φαινόμενον δὲν ἔχει κάμμιν ἄλλην σχέσιν μὲ τοὺς ἀνθρώπους! Ἐδῶ μόνον ὁ ἄρχων καὶ ὁ ἀρχόμενος, ὁ πλοῦσιος καὶ ὁ πτωχός, ὁ μέγας καὶ ὁ μικρός, συνευρίσκονται καὶ διδάσκονται τοὺς λόγους τῆς εἰρήνης, τῆς ὁμονοίας, τῆς ἀγάπης, καὶ τῆς ἀδελφικῆς ἰσότητος! Εἰς τὸν ναὸν τοῦ Ἰψίστου μηδενόονται σχεδὸν ὅλοι αἱ πολυάριθμοι ἀνισότητες, τὰς ὁποίας ἡ φύσις καὶ ἡ κοινωνία φιλοτιμούμεναι ἐπολυπλασίασαν, καὶ συχνότατα οἱ δυνατοὶ μετεχειρίσθησαν ὡς μέσα κακώσεως καὶ τυραννίας.—Κ. ΚΡΕΑΤΣΟΥΛΗΣ.

ΣΥΜΒΑΝΤΑ ΚΑΤΑ ΤΟΝ ΙΟΥΛΙΟΝ ΜΗΝΑ.

Εἰς τοὺς 1506 τὸν Ἰούλιον μῆνα.—Ὁ λαὸς τῆς Γένοβας ἐπαναστάτησεν ἐναντίον τῶν εὐγενῶν. Τότε ἡ Γένοβα ὑπέκειτο εἰς τὸν Λουίγιον ΙΒ'. βασιλέα τῆς Γαλλίας· ἀλλ' ὄχι ὀλίγοι ὄροι ἐβίαζον ἀρκούντως τὴν ἐξουσίαν. Οἱ Γάλλοι ἐδοθηῦσαν τὸ μέρος τῶν εὐγενῶν καὶ ἐβλαπτον τὸν λαόν. Ἡ ἐπανάστασις ὑποστηριγμένη μυστικῶς ἀπὸ τὸν Πάπαν Ἰούλιον Β'. καὶ ἀπὸ τὸν αὐτοκράτορα Μα-

Ξημιλιανὸν καθότι ἐφοβοῦντο τὴν κυρίευσιν τῆς Ἰταλίας ἀπὸ τὸν βασιλέα τῆς Γαλλίας, κύριον τότε τοῦ Δουκάτου τῶν Μεδιολάνων, καὶ ἄναψε τόσον ὥστε οἱ εὐγενεῖς καὶ οἱ Γάλλοι ἐξώσθησαν ἀπὸ τὴν Γένοβαν. Ὁ λαὸς ἐκλεξε διὰ κυβερνήτην τὸν Παῦλον Νόβην, βαφέα κατὰ τὴν κατάστασιν, ἀλλ' ἄνθρωπον μεγάλης ψυχῆς. Ὁ Λουίγης ΙΒ'. συνάξας δυνατώτατον στράτευμα ἐπορεύθη πρὸς ὑπόταξιν τῆς Γένοβας. Οἱ ὀχλικοὶ ἐφόρμησαν θηριωδῶς τὸ στρατόπεδόν του εἰς τὴν Πολσεβέραν, ἀλλ' ἀποκρούσθησαν γενναίως. Ὁ Βασιλεὺς ἐμβῆκεν εἰς τὴν Γένοβαν νικητής· 50 κόραι ἐνδεδυμέναι λευκά, μὲ κλαδία ἐλαίας εἰς τὰς χεῖρας τοῦ ἐζήτησαν ἔλεος, ριφθεῖσαι ἐπὶ τῆς γῆς εἰς τὸν ναὸν τῆς Γένοβας. Ὁ ΙΒ'. Λουίγης ἐδείχθη εἰς μέρος πρῶτος καὶ εἰς μέρος αὐστηρὸς. Ὀλίγοι θάνατοι συνέβησαν μεταξύ τῶν ὁποίων καὶ ἐκεῖνος τοῦ Παύλου Νόβη, φερόμενος εἰς χεῖρας αὐτοῦ διὰ προσίας. Ἀλλ' ἔκαμε νὰ τὸν φέρουν καὶ νὰ τὸν κάψουν ἔμπροσθεν τῶν συνθηκολογιῶν τὰς ὁποίας εἶχε μὲ τὸ κοινόν, καὶ ἐσύνησεν εἰς τὴν Γένοβαν τὴν ἀπόλυτόν του ἐξουσίαν.

Εἰς τοὺς 1703 τὸν Ἰούλ. μῆνα.—Οἱ Ἄγγλοι ἐξουσίασαν τὴν Γιβραλτάρ.

Τ' ΑΡΝΑΚΙ.

Ἔνα χρόνο παιγνιδίζου
Μὲ τ' ἀρνάκι τὰ παιδιὰ,
Κ' ὕστερα ἄπονα τὸ σφάζου
Γιὰ μιᾶς ἡμέρας τὴν χαρὰ.

Δὲν ἴθυμοῦντε, τὸ καυμένο
Ποῦ τ' ἀκλόυθαε ἀπὸ συμα,
Ἵάν δεμένο νὰ τὸ εἶχαν
Μὲ τσ' ἀγάπης τὰ δεσμά.

Λησμονοῦν ὁποῦ μὲ ῥόδα
Τοῦ στολιζαν τὸ μαλλί,
Ποῦ τοῦ βιάφουνε μὲ αἶμα
Ἄφ' τὴν ἴδια του πληγή.

Δὲν λυποῦνται νὰ σπαράζου
Τὴν ἀθωά του καρδιά,

Ποῦ ἔπαλλε μὲ τὴν δική τους
Ποῦ τὸ σφίγγανε ἀγκαλιά.

Ἄλλὰ γύρω του πηδοῦνε
Ἵ τῆς φωτιᾶς του τὸν καπνὸ
Καθὼς πρῶτα στὰ χορτάρια
Μὲ τὸ ποῦσι τ' αὐγηνό.

Τέλος μέσα τους τὸ θάυτου
Καὶ ἡ ψυχὴ δὲν τοὺς πονεῖ,
Ἵπου τρῶν τὸ σύντροφό τους
Ποῦ εἶχε πρότερον ψυχὴ.

Ποῦ νὰ ξεύρη τὸ καυμένο
Πῶς τὸ μνημά του ἀκλουθᾶ,
Καὶ πῶς πλάκατου εἶν τὰ χεῖλη
Ποῦ τοῦ φίλιαν τὰ μαλλιά. Δ. Ρ.